

Maa- ja metsätalousministeriö

PL 30

00023 Valtioneuvosto

Viite: Maa- ja metsätalousministeriön 8.1.2018 päivätty lausuntopyyntö MMM036:00/2016 koskien hallituksen esitystä laiksi muuntogeenisen organismin viljelyn rajoittamisesta.

Asia: LUONNONVARAKESKUKSEN LAUSUNTO

Maa- ja metsätalousministeriö (MMM) pyytää Luonnonvarakeskuksen lausuntoa hallituksen esityksestä laiksi muuntogeenisen organismin viljelyn rajoittamisesta.

EU:n parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/412 jäsenmaiden mahdollisuudesta rajoittaa muuntogeenisten organismien (GMO) viljelyä tuli voimaan 2.4.2015. Direktiivin mukaan EU-maat voivat halutessaan rajoittaa yksittäisten viljelykäyttöön hyväksytyjen muuntogeenisten kasvien viljelyä tai kieltää viljely kokonaan omalla alueellaan, vaikka se sallittaisiinkin EU-tasolla. Uudet säännöt antavat jäsenvaltioille mahdollisuuden kieltää muuntogeenisten organismien viljely muista syistä kuin Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen (EFSA) arvioimista terveys- ja ympäristösyistä (riskinarviointi) johtuen. EU-maat voivat kieltää viljelyn ympäristöpoliittisiin tavoitteisiin, kaavoitukseen, sosioekonomisiin vaikutuksiin, GMO:ien muissa tuotteissa esiintymisen välttämiseen, ja maatalouspoliittisiin tavoitteisiin vedoten. Viljelyn rajoituksen perusteet eivät kuitenkaan saa olla ristiriidassa avoimen käytön direktiivin kanssa. Avoimen käytön direktiivi on saatettu Suomessa voimaan erillisellä geeniteknikkalalla (377/1995).

Suomesta on tähän asti puuttunut kansallinen päätöksentekomekanismi siitä, miten yksittäisten muuntogeenisten kasvilajikkeiden viljelyyn tulisi varautua. GMO:n viljelyn rajoittaminen tai kokonaan kieltäminen olisi mahdollista vain avoimen käytön direktiivin mukaisesti. Kansallisten järjestelyjen tulisi koskea esim. valtion raja-alueilla rinnakkaiselotoimenpiteitä, jotta GMO:n leviäminen voidaan estää. Kyseisissä järjestelyissä GMO:n kansallisen viljelyn kieltäminen tai osittainen rajoittaminen vaatii muutoksia Suomen viranomaisten taholta. Luonnostellun lakiehdotuksen mukaisesti Elintarviketurvallisuusvirasto toimisi Suomessa kansallisena yhteysviranomaisena seuraamalla GMO-viljelylupia koskevia hakemuksia. Geeniteknikan lautakunnalla olisi velvollisuus antaa Elintarviketurvallisuusvirastolle tieto GMO-viljelyhakemuksista, mutta Elintarviketurvallisuusvirasto ottaa vastuu GMO-viljelyyn liittyvissä asioissa maa- ja metsätalouden alalla. Uudessa laissa Elintarviketurvallisuusvirasto valvoisi GMO-sovellusten tarkoituksenmukaista levittämistä ympäristöön. Elintarviketurvallisuusvirasto antaisi MMM:lle tiedon GMO-viljelyhakemuksista ja tekisi mahdollisen ehdotuksen viljelyn rajoittamisesta. Lain perusteella MMM tekee päätöksen viljelyluvan mukauttamisesta, ja MMM:n asetuksella GMO:n viljelyä voidaan joko rajoittaa tai kieltää. Viljelykiellon on kuitenkin oltava EU:n oikeuden mukainen, eikä ristiriidassa avoimen käytön direktiivin kanssa.

Luonnonvarakeskuksen kanta

EU:n direktiivin 2015/412 voidaan katsoa takaavan EU:n eri jäsenvaltioille enemmän vapautta, joustavuutta ja oikeudellista varmuutta GMO-viljelypäätösten suhteen. Suomella ei ole tähän mennessä katsottu olevan

GMO:n viljelyn rajoituksille tarvetta, koska EU:ssa viljelyyn hyväksytyt GM-lajikkeet eivät ole soveltuneet Suomen kasvuoloihin. Tulevaisuudessa on kuitenkin odotettavissa, että GMO-sovelluksia on viljelyssä myös Suomessa. Luonnosteltu lakiehdotus koskee kaupallista viljelytoimintaa. Luonnonvarakeskuksen kannalta on merkittävää se, että hallituksen esityksen sisällössä on maininta siitä, etteivät kansalliset viljelykiellot tulisi estämään alalla tapahtuvaa bioteknistä tutkimusta. Luonnonvarakeskuksen kannalta on myös merkittävää, ettei valmisteltu lakimuutos vaikuta kenttäkoelupiin, jotka jatkossakin käsitellään geenitekniikkalain mukaisesti Geenitekniikan lautakunnan toimesta. Luonnonvarakeskuksen toivomuksena on se, että Elintarviketurvallisuusvirastolle pystytään takaamaan riittävät resurssit siihen, että se voi ottaa vastuun GMO-viljelyyn liittyvissä rajoituksissa lain voimaan tullessa. Luonnonvarakeskuksen toiveena on, että laki ei tule estämään viljelijöiden toimeentuloa tulevaisuudessa.

Yksikön johtaja

Leena Paavilainen

Tuotantojärjestelmät

Luonnonvarakeskus

Viihkaari, PL2

00791 Helsinki